

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal Natuur
& Regio**

Directie Regio en Ruimtelijke
Economie

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 8 oktober 2014
Betreft Beantwoording vragen Schriftelijk Overleg Cohesiebeleid

Ons kenmerk

DGNR-RRE / 14164103

Geachte Voorzitter,

Door enkele fracties van de vaste commissie voor Economische Zaken zijn mij op 6 oktober 2014 vragen gesteld over het Cohesiebeleid 2014-2020. Hierbij ontvangt u mijn reactie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken op de agenda van het schriftelijk overleg over de informele raad Cohesiebeleid op 10 oktober 2014 in Milaan. Zij constateren dat de agenda -en daarmee de geannoteerde agenda- van deze informele Raad beperkt is. Zij hebben een enkele vraag en opmerking.

In het verslag van de informele ministeriële bijeenkomst over cohesiebeleid op 25 april 2014 lezen deze leden dat Nederland in relatie tot de financiële instrumenten voor het mkb aandacht gevraagd heeft voor de toegenomen complexiteit en verhoogde uitvoeringskosten. Kan de staatssecretaris uitleggen waar die toegenomen complexiteit vandaan komt? Waarom lukt het Europa niet om, ook na eerdere verzoeken, het juist minder complex te maken?

Antwoord

In de nu aflopende programmaperiode 2007-2013 stonden de financieringsinstrumenten (garanties en leningen) voor wat betreft het Cohesiebeleid nog in hun kinderschoenen. Dit bracht onduidelijkheden en situaties met zich mee, waar vooraf geen rekening mee was gehouden. In de onderhandelingen over de nieuwe verordening is getracht vooraf meer duidelijkheid voor de uitvoering te verschaffen en rekening te houden met het type instrumenten. Om tevens te zorgen dat deze instrumenten rechtmatig en doelmatig worden ingezet, is enige toename van complexiteit van de regels voor de uitvoering onvermijdelijk. Ook de onderhandelingen tussen Raad, Europese Commissie en Europees Parlement hebben geleid tot meer complexiteit dan waar het kabinet oorspronkelijk op had ingezet (Kamerstuk 21501-08, nr.493). Er zijn echter ook voorbeelden van vereenvoudiging van de Europese subsidieregelgeving te noemen, bijvoorbeeld meer gebruik van forfaitaire vergoedingen van kosten voor subsidiabele activiteiten, waardoor de administratieve lasten en controledruk voor de begunstigde afnemen. Daarnaast is het proces van aanvragen en

verantwoorden volkomen digitaal en hoeft een begunstigde gegevens maar eenmaal aan te leveren.

Hoe gaan andere lidstaten met die complexiteit om in hun hulp aan het mkb?

Antwoord

Een inventarisatie hiervan is niet voorhanden. Wel speelt mee dat landen die grote projecten subsidiëren, zoals infrastructuurprojecten, per euro dan minder uitvoeringslasten hebben. Nederland hecht aan betrokkenheid van het mkb. Buiten de financieringsinstrumenten zijn er andere mogelijkheden binnen de EU-fondsen om het mkb een helpende hand te bieden, bijvoorbeeld door middel van subsidies in de vorm van vouchers. Daarvoor gelden minder complexe regels. Ook ontwikkelt de Europese Commissie tal van hulpmiddelen om begunstigden, waaronder het mkb, te informeren over de regels waaraan voldaan moet worden. De inzet van de Europese Commissie is om deze informatie laagdrempelig te laten zijn.

Op de agenda van de informele bijeenkomst staat voornamelijk als enig onderwerp de inzet van maatregelen om doeltreffendheid van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESI-fondsen) te koppelen aan gezond economisch beheer. De leden van de VVD-fractie hebben de inzet van de staatssecretaris voor een strikte toepassing van de bepalingen ten aanzien van de zogenoemde macro-economische conditionaliteit (MEC) altijd onderschreven. Het is van cruciaal belang dat Europa werkt aan zijn concurrentievermogen en dat lidstaten worden aangesproken en indien nodig gesanctioneerd worden als zij gemaakte afspraken niet nakomen. Het kan dan ook op instemming van deze leden rekenen dat dit in de verordeningen is vastgelegd. Wel schrijft de staatssecretaris dat er 'op enkele onderdelen ruimte voor eigen interpretatie door de Europese Commissie' is. Kan de staatssecretaris daar iets specifieker een toelichting op geven? Wat is het risico van teveel interpretatieruimte voor de Commissie?

Antwoord

De verordening geeft enige interpretatieruimte voor de Europese Commissie, bijvoorbeeld over de vraag wanneer de Europese Commissie precies een voorstel mag doen om te herprogrammeren. Een blijvende ruimte en onduidelijkheid kan leiden tot verschillende toepassing tussen lidstaten of tot discussie over de toepassing tussen een lidstaat en de Europese Commissie zelf. Dit is onwenselijk, en daarom heeft het Italiaanse voorzitterschap dit onderwerp ter verduidelijking geagendeerd. Daarbij zal ik vasthouden aan de ingezette koers van strikte handhaving.

Goedkeuring Partnerschapsovereenkomst en stand van zaken EFRO 2014-2020

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat het doel en de hoofdlijnen van de Partnerschapsovereenkomst –met daarin de inzet ten aanzien van de verschillende Europese Structuur en Investeringsfondsen- breed worden gedragen door de betrokken ministeries, regionale en lokale overheden en sociale en maatschappelijke partners. De inzet op het bevorderen van een innovatieve

bedrijfsomgeving kan op instemming van deze leden rekenen, maar zij vinden 'sociale insluiting' geen taak voor deze fondsen. Kan de staatssecretaris toezeggen dat de inzet van deze middelen zoveel mogelijk wordt gekoppeld aan het sterker maken van de arbeidsmarkt en onze concurrentiekracht?

Antwoord

Het Europees Sociaal Fonds moet volgens de verordening 1304/2013, overweging 2: "...de werkgelegenheid verbeteren, sociale inclusie versterken, armoede bestrijden, onderwijs, vaardigheden en een leven lang leren bevorderen en een actief, alomvattend en duurzaam insluitingsbeleid ontwikkelen". Het kabinet is van opvatting dat betaald werk de beste weg is om armoede te bestrijden en te voorkomen en sociale insluiting te bevorderen. Om die reden is het grootste deel (71%) van het ESF-budget 2014-2020 conform de brief van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Kamerstuk 26 642, nr.124) gereserveerd voor de investeringsprioriteit "Actieve inclusie", dat wil zeggen voor arbeidstoeliding van mensen die buiten de arbeidsmarkt staan. Dit moet er aan bijdragen dat minder mensen van een uitkering afhankelijk worden en meer mensen zelf in het levensonderhoud kunnen voorzien.

Tevens wordt circa 70% van de EFRO-middelen ingezet op het thema innovatie en daarmee op het versterken van de concurrentiekracht van de betreffende regio. De inzet op concurrentiekracht is daarmee een van de hoofdthema's van de Partnerschapsovereenkomst.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de informele raad Cohesiebeleid, welke plaatsvindt in Milaan op 10 oktober a.s. Zij hebben hierover enkele opmerkingen. Deze leden steunen de inzet van de staatssecretaris aangaande strikte toepassing en handhaving van de Europese maatregelen aangaande herprogrammering en opschorting van de maatregelen aangaande de Europese Structuur en Investeringsfondsen (ESI). De leden van de PvdA-fractie achten dit noodzakelijk voor gezonde overheidsfinanciën en het bevorderen van het groeivermogen van de Europese economie.

Goedkeuring Partnerschapsovereenkomst en stand van zaken EFRO 2014-2020
Deze leden zijn van mening dat subsidies die bedoeld zijn voor de armste regio's in de Europese Unie, ook echt naar de armste regio's moeten gaan. Zij vinden het een goede zaak dat de Europese Commissie het afstemmen van de verschillende structuurfondsen, zowel in thematiek als uitvoering, wil verbeteren. Hiermee wordt synergie en efficiëntere besteding van middelen beoogt, maar dit zal ook de effectiviteit van de fondsen ten goede komen. Zij erkennen het belang van het mkb voor innovatie en economische groei en de problematiek die de financiering van het mkb met zich meebrengt. Het is een goede zaak dat de middelen van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) hoofdzakelijk worden ingezet voor innovatie en koolstofarme economie. Het kabinet geeft aan dat de aangepaste plannen aangaande de Partnerschapsovereenkomst na de zomer bij

de Europese Commissie ingediend worden. Zijn deze plannen inmiddels ingediend?

Antwoord

De Partnerschapsovereenkomst werd eind juli 2014 ingediend bij de Europese Commissie en eind augustus 2014 goedgekeurd door de Europese Commissie (Kamerstuk 21501-08 nr. 525). Het EFRO-programma van Oost-Nederland is reeds ingediend bij de Europese Commissie. Voor de EFRO-programma's van de andere landsdelen geldt dat dit op korte termijn gebeurt.

Op welke manier zijn de hoofdpunten (inzet realiseren koolstofarme economie, het voldoen aan verplichte randvoorwaarden op het gebied van staatsteun en gelijke behandeling tussen mannen en vrouwen) aangepast? De leden van de PvdA-fractie ontvangen hier graag meer informatie over.

Antwoord

De inzet voor het realiseren van een koolstofarme economie is nader onderbouwd. Met name de Nederlandse uitgangssituatie en de relatie met de uitvoering van het Energieakkoord is uitvoerig omschreven. Voor wat betreft het voldoen aan de randvoorwaarden op het gebied van staatssteun: er is nader omschreven op welke wijze in Nederland de staatssteunregels van de Europese Unie worden geïmplementeerd.

Ten aanzien van gelijke behandeling tussen mannen en vrouwen in Nederland is in de Partnerschapsovereenkomst uitgebreid toegelicht welke nationale wettelijke kaders deze gelijke behandeling moeten borgen en welke organen toezien op deze borging.

Op al deze punten was de Europese Commissie tevreden over de Nederlandse aanpassingen.

Het kabinet gaf in antwoorden op eerdere vragen van deze leden aan dat het aandeel private cofinanciering ten behoeve van ondersteuning van het mkb hoger is geweest dan de prognose. Welke stappen gaat de staatssecretaris zetten om er voor te zorgen dat dit aandeel hoog blijft en nog verder groeit? Welke stappen/afspraken over de wijze van projectselectie heeft zij met decentrale overheden gemaakt? Welke maatregelen worden genomen om tegemoet te komen aan de wens van de Europese Commissie om bij projectselectie een focus op het mkb te garanderen?

Antwoord

De vier EFRO-programma's richten zich alle vier op het bevorderen van innovatie en benoemen het mkb daarbij als een belangrijke doelgroep. Wanneer er projecten worden ondersteund die voor het mkb en andere private partijen veel toegevoegde waarde hebben, ben ik ervan overtuigd dat het aandeel private cofinanciering ook in de periode 2014-2020 hoog zal zijn en zo mogelijk zal groeien. Omdat het bedrijfsleven, topsectoren en kennisinstellingen betrokken zijn geweest bij het opstellen van de programma's, is de verwachting dat een groot

aantal projectaanvragen publiek-private samenwerkingsverbanden betreffen. Op deze samenwerking zijn de EFRO-programma's ook gericht.

Ik heb met de decentrale overheden afgesproken dat na de toetsing aan technische criteria (zoals het voldoen aan de regels voor staatssteun en aanbesteden) elk project getoetst wordt aan dezelfde inhoudelijke beoordelingscriteria, te weten: kwalitatieve en kwantitatieve bijdrage aan de doelstellingen van het programma, mate van innovativiteit, kwaliteit van de business case, kwaliteit van de aanvraag en duurzame ontwikkeling. Deze toetsing zal gedaan worden door een onafhankelijke commissie, bestaande uit deskundigen van bedrijven en kennisinstellingen. De betrokkenheid van het mkb is een belangrijk onderdeel van deze criteria, bijvoorbeeld bij de bijdrage aan de doelstellingen van het programma en bij de kwaliteit van de aanvraag. Op deze wijze wordt voor een focus op mkb gezorgd.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP fractie hebben kennisgenomen van de goedkeuring Partnerschapsovereenkomsten en de stand van zaken EFRO 2014-2020. Zij hebben hier enkele vragen over. Deze leden zijn geen voorstander van het rondpompen van geld via Brussel. Hoeveel wordt van een euro Nederlandse EU bijdrage besteed aan overheadkosten en wat blijft van die euro Nederlandse bijdrage over wat daadwerkelijk besteed wordt?

Antwoord

Aan uitvoeringskosten mag maximaal 4% van het Europese budget worden besteed. Voor de INTERREG-programma's geldt een maximum van 6%.

In hoeverre voldoet de Europese invulling van het programma aan de originele doelstelling om 'de welvaartsverschillen tussen de regio's en tussen de lidstaten onderling te verkleinen'? Wat is de logica en de meerwaarde van het besteden van geld aan innovatie en duurzaamheid zowel via de nationale begroting als via de Europese begroting? Waarin verschillen de doelen en of de aanpak hiertoe via het nationale spoor dan wel het Europese spoor?

Antwoord

De invulling van het cohesiebeleid voldoet nog steeds aan de doelstelling om welvaartverschillen te verkleinen. Zo krijgen de minst welvarende regio's verhoudingsgewijs de meeste middelen, ten opzichte van meer welvarende regio's. Tevens wordt ook onderscheid gemaakt tussen regio's voor wat betreft de thematische concentratie. De thema's waaruit gekozen kan worden, komen voort uit de Europa 2020-strategie (zie voor meer informatie Kamerstuk 22-112 nr. 1246). In meer welvarende regio's dient men vooral in te zetten op innovatie, mkb, ict en duurzame energie, omdat in deze regio's bij investeringen die ingezet worden op deze thema's de meeste meerwaarde wordt verwacht. Voor minder welvarende regio's is er meer vrijheid om, naast deze thema's, tevens in te zetten op bijvoorbeeld de vereiste infrastructuur. Voor Nederland is met de regio's gekeken waar specifiek de meeste toegevoegde waarde zit en waar Europese en nationale middelen elkaar kunnen versterken. Hierover zijn met de regio's

afspraken gemaakt. De uitwerking van de afspraken treft u aan in de Partnerschapsovereenkomst. Voor het thema innovatie is een sterke koppeling gelegd met de regionale clusters van de topsectoren. Zodoende worden de Europese doelen verenigd met het nationale beleid en de regionale uitdagingen.

Welke pogingen zijn er gedaan om het aanvragen en verantwoorden van de gelden te versimpelen? En hoe wordt hierbij efficiënte controle op niveau gehouden?

Antwoord

Hoewel de verantwoordings- en controlevereisten van de Europese Commissie serieuze administratieve lasten voor de begunstigden met zich meebrengen, zijn voor de periode 2014-2020 diverse stappen gezet om tot een verlaging van administratieve lasten te komen. De voornaamste zijn dat het aanvragen en verantwoorden volkomen digitaal kan geschieden, dat een begunstigde gegevens maar eenmaal hoeft aan te leveren en dat een begunstigde forfaitaire vergoedingen van kosten voor subsidiabele activiteiten kan ontvangen. De genoemde versimpelingen hebben geen invloed op het kwaliteitsniveau van controle. Wel kunnen controles daardoor sneller en efficiënter worden uitgevoerd.

Deelt u de mening dat verantwoording, controle en aanvraag het beste in de regio zelf kan gebeuren, dan wel landelijk voor grotere projecten?

Antwoord

De uitvoering van de EFRO-programma's is decentraal belegd. Hierover zijn afspraken gemaakt tussen het Rijk en de regio's (Kamerstuk 21501-08, nr.461). Hoewel het aanvragen en verantwoorden volledig digitaal kan geschieden, heeft decentrale uitvoering het voordeel van 'nabijheid'. Projecten dienen namelijk één of meerdere controles ter plekke te ondergaan. Daarnaast is het voor het gehele proces wenselijk dat (potentiële) begunstigden, voorafgaand aan het project of kort na de start, bezocht worden door een vertegenwoordiger van de managementautoriteit om tekst en uitleg te krijgen over rechten en plichten. Hiermee wordt bijgedragen aan een effectievere uitvoering van het project en de controles.

Hoe implementeert Nederland het voornemen om mannen en vrouwen gelijk te behandelen?

Antwoord

Zie het antwoord op de eerdere vraag van de PvdA-fractie.

Hoe bent u gekomen tot het bedrag dat op de begroting gereserveerd staat voor deze fondsen?

Antwoord

De Europese middelen die voor Nederland per fonds ter beschikking komen, vloeien voort uit de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader 2014-

2020, die eind 2013 werden afgerond. Daarnaast is voor deze periode voor de EFRO-programma's, inclusief de INTERREG A-programma's, een totaalbudget van 140 miljoen euro aan Rijkscofinanciering gereserveerd op de EZ-begroting. Dit bedrag is mede gebaseerd op het relatieve aandeel Rijkscofinanciering in de totale EFRO-investeringen in de huidige periode.

In hoeverre is dit bedrag juridisch verplicht?

Antwoord

Op basis van de EFRO-Verordening 2014-2020 is minimaal 50% nationale cofinanciering vereist; er moet door de lidstaat dus een bedrag worden opgebracht dat minimaal even hoog is als de Europese gelden. In de Operationele Programma's wordt dit cofinancieringspercentage vastgelegd door de Management Autoriteiten. De nationale cofinanciering kan worden opgebracht door de Rijksoverheid, decentrale overheden en private partijen. Ik heb uw kamer op 15 november 2013 (Kamerstuk 21 501-08) geïnformeerd dat er 140 miljoen euro op de EZ-begroting is gereserveerd voor Rijkscofinanciering EFRO. Dit heb ik ook met de decentrale bestuurders EFRO gedeeld.

In hoeverre ziet u duurzaamheid als randvoorwaarde? Is het daarmee een voorwaarde voor elk project? Wordt hier bij elk project aandacht aan besteed? Zo nee, welk deel van de gelden beoogt u ten goede te laten komen aan duurzame projecten?

Antwoord

Duurzame ontwikkeling is één van de vijf inhoudelijke criteria waar elk project op getoetst wordt. Zie ook het antwoord op de eerdere vragen van de PvdA-fractie.

Is duurzaamheid een voorwaarde voor alle visserij subsidies?

Antwoord

Het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) is ter ondersteuning van het Gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB). Het GVB beoogt het duurzaam gebruik en de instandhouding van de natuurlijke hulpbronnen en ecosystemen in zee.

Bijna 75% van het budget is gericht op ecologische verduurzaming. De overige 25% is primair gericht op rendementsverbetering in de visserij- en aquacultuurketen. Daarbij geldt voor alle subsidies dat het niet mag leiden tot vergroting van de vangstcapaciteit van een vaartuig, evenmin als vergroting van de capaciteit om vis op te sporen.

Zo ja, hoe wordt dit meegenomen bij subsidies voor kweekvis?

Antwoord

De projecten die betrekking hebben op kweekvis zijn innovatiesubsidies. Deze kunnen worden ingezet voor zowel ecologische als economische verduurzaming.

Staat het budget voor het topsectorenbeleid helemaal los van de Europese gelden of is budgettaire overlap of inhoudelijke kruisbestuiving?

Antwoord

De Europese middelen zijn additioneel aan nationale middelen en worden ingezet voor de nationale doelen van de Europa 2020-strategie. Er is geen budgettaire overlap, want de middelen komen uit verschillende bronnen. Er is wel sprake van inhoudelijke kruisbestuiving. EFRO vormt een verbinding tussen regionaal en nationaal beleid, onder andere via de topsectoren. Ik heb met de regio's afgesproken om de EFRO-programma's op te stellen met de agenda's van de topsectoren als belangrijk kader. De regionale innovatiestrategieën voor slimme specialisatie vormen de basis voor de inzet van EFRO-middelen. Zie ook het antwoord op eerdere vragen over de verhouding van de inzet van Europese en nationale middelen.

Welke programma's en doelen worden beoogd bij arbeidsmobiliteit?

Antwoord

Onder de thematische doelstelling met betrekking tot bevordering van arbeidsmobiliteit wordt vanuit het ESF

- 1) 20% van het budget ingezet voor "Actief en gezond ouder worden", met als specifieke doelstelling: duurzame arbeidsinzet van werkenden te bevorderen;*
- 2) 5% van het budget ingezet voor "Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven" met als specifieke doelstelling: toeleiding naar werk door ontwikkeling van vraaggestuurd arbeidsaanbod in de G4 (dit in samenhang met inzet van EFRO West in het kader van een geïntegreerde territoriale investering voor duurzame stedelijke ontwikkeling).*

(w.g.) Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken